INGEZONDEN

Plaatsing van brieven in deze rubriek houdt niet in dat de redactie de daarin weergegeven zienswijze onderschrijft. De redactie behoudt zich het recht voor, ingezonden stukken te bekorten of te weigeren.

Farmacie en fysiotherapie

In de laatste jaren gaat de apotheker een steeds voornamer rol spelen op de gebieden waar medicamenten worden toegepast. Hij is niet alleen meer de bereider, maar ook als farmacotherapeut treedt hij steeds vaker op de voorgrond. De samenwerking arts-apotheker neemt steeds positiever vormen aan, maar over de samenwerking fysiotherapeut-apotheker bestaat eigenlijk geen duidelijkheid.

Ondanks het feit dat elke fysiotherapeut een arsenaal van geneesmiddelen in zijn of haar praktijk gebruikt, variërend van massage-olie tot histamine en ethylmorphine, wordt hieraan in hun opleiding weinig of geen aandacht besteed.

Zo worden bijvoorbeeld stoffen die frequent sensibilisering in de hand kunnen werken – adeps lanae, perubalsem, terpentijn, nicotinen, benzocaïne en salicylaten – te pas en te onpas verwerkt in smeersels, zonder dat de fysiotherapeut wordt gewezen op het feit dat een van de bestanddelen overgevoeligheidsverschijnselen kan induceren of oproepen. Dit verschijnsel kan zich bij vrijwel alle hyperemiserende smeersels voordoen. Ontwikkelde overgevoeligheden kunnen een enorme hinderpaal worden bij de ‘gewone’ farmacotherapie van de huisarts en specialist. Wat het doel is van de vele bestanddelen van dergelijke smeersels laat zich slechts raden. In hoeverre de bestanddelen penetreren en eventueel systemisch werken is ook onvoldoende bekend.

Mobilat® en Hirudoid® zalf en gel, die vooral in de sport-fysiotherapie gebruikt worden, schijnen beide een corticosteroid-achtige stof te bevatten waarvan de identiteit ons onbekend is.

Vooraf bij fysische technieken als iontoforese en ultrageluidstherapie worden geneesmiddelen en contactstoffen gebruikt waarvan de samenstelling en het effect onvoldoende bekend is bij de gebruikers en door de leverancier vaak ook niet wordt bekendgemaakt. Aangezien water een uitstekende tussenstof blijkt te zijn voor ultrageluidstherapie (BAANTJES 1978), hebben de apotheken en de fysiotherapeuten van het gezondheidscentrum Lewenborg een contactgel gemaakt voor deze therapievorm; als volgt:

R/ Carbopol 934 pH ¹	1
Natriumhydroxide	q.s. (ca. 5 ml 2 N)
Aqua destillata	ad 100
eventueel vermengd met 3% methylsalicylaat	

Deze contactgel blijkt goed te voldoen. 3% Methylsalicylaat geeft een voldoende hyperemiserend effect; het kan echter nog wel overgevoeligheden veroorzaken. Bestanddelen als histamine en mecholyl kunnen zo nodig ook in deze basis verwerkt worden, maar dat moet ontraden worden gezien de beperkte kennis omtrent de penetratie en de eventuele systemische effecten van deze toevoegingen. Van histamine zijn al eens systemische reacties beschreven na een dergelijke toepassing.

Overigens kan de apotheker ook een steun zijn voor de fysiotherapeut op het gebied van verbandmiddelen (windsels e.d.).

CONCLUSIE

Het fysiotherapeutisch gebruik van preparaten die onder geneesmiddelen gerangschikt dienen te worden, heeft zich in het verleden aan elke controle onttrokken. Zo zeer zelfs dat ethylmorphine – een preparaat wat onder de opiumwet valt – regelmatig werd gebruikt bij iontoforese in de vorm van Renotin®, zonder de gebruikelijke voorzorgen.

De gebruikers weten onvoldoende over de preparaten welke zij toepassen en de leveranciers nemen onvoldoende voorzorgen in acht om het gebruik te laten beperken tot duidelijke indicatiestellingen.

Samenwerking tussen fysiotherapie en farmacie is wellicht gewenst om in deze materie meer duidelijkheid te scheppen.

LITERATUUR

BAANTJES, A., en R. KLOMP (1978) Onderzoek naar de overdracht van ultrageluidenergie door contactstoffen, *Ned. Tijdschr. Fysiotherap.* 11, 275.

Groningen, mei 1979.

J. W. F. VAN MIL
N. PRAS
H. A. MEIJER

¹ Producent: Goodrich Europe.

Personalia

JUBILEA

50 Jaar apotheker, 28 juni 1979: de heer E. HODDES te Vught.

40 Jaar apotheker, 30 juni 1979: de heer M. B. H. HAMANN te Terneuzen; 7 juli 1979: mevr.

H. P. RINGELING-SICHERER te Rotterdam en de heer J. A. C. M. VAN BEEK te Culemborg; 8 juli 1979: de heer H. G. G. KILIAAN te Wassenaar.

25 Jaar apotheker, 30 juni 1979: de heer J. D. OEY te Rotterdam.